

13. Malu'i Mo'ui

Kuo tu'utu'uni 'e he Lao ke malu'i mo'ui 'a e memipa lolo-tonga kotoa pe tukukehe ha taha Tatanaki Ta'e Kouna'i lolo-tonga 'ene ngaue. 'E teteu 'e he Poate ha monu'ia malu'i mo'ui ma'ae kau ma'u monu'ia 'a e memipa 'i he'ene pekia 'o fakatatau ki he tu'utu'uni ngaue 'o e malu'i mo'ui 'a e Sino'i Pa'anga.

14. Ngaahi Monu'ia mei he Sino'i Pa'anga

'E ma'u 'e he memipa 'a e Monu'ia Malolo mei he Ngaue 'a ia 'oku tatau ki he katoa 'o ene ngaahi 'akauni hange koia 'oku ha atu ke Fika 10 'o e Fakataukei ni . Ko e monu'ia malolo mei he ngaue 'e toki totongi ia 'i ha taimi 'e ngata ai 'a e faifatongia 'a e memipa pea mo a'usia 'ene ta'u malolo mei he ngaue pe ko e fakatokosi'i, 'uhinga fakafalemahaki, hiki ki ha fonua muli pe koe pekia (ko fe pe 'iate kinautolu 'e 'uluaki hoko mai). Kapau 'e pekia 'a e memipa, ko e Monu'ia he Pekia 'oku tatau ia ki he tanaki katoa 'o e ngaahi 'akauni fakataha pea mo e pa'anga malu'i mo'ui. 'E totongi 'a e ngaahi monu'ia he pekia ki he kau ma'u monu'ia 'osi fokotu'u 'e he memipa; kapau 'oku 'ikai 'iai ha fokotu'u pea 'e totongi ki he mali 'o e memipa, ka hala ia; ki he'ene fanau 'o vahevahe tatau, ka hala ia; ki he'ene tamai pe fa'e; ka hala kotoa ia pea ki he'ene fakafongong fakalao.

15. Ta'u malolomei he ngaue

Ko e ta'u malolo mei he ngaue ko e 60 'o a'u ki he 70.

16. Teu lava 'o nomei he'eku 'akauni?

'Ikai, koe'uhi ko e taumu'a 'o e Sino'i Pa'anga ke ne 'omai ha ngaahi monu'ia 'oku felave'i mo e malolo mei he ngaue 'i he taimi kuo ngata ai e faifatongia 'o e memipa pea mo a'usia 'ene ta'u malolo mei he ngaue, pe koe pekia, ta'emalava faka'aufuli mo tu'uma'u, fakatokosi'i, hiki ki ha fonua muli, 'uhinga fakafaito'o pe ko e faingata'a'ia fakapa'anga.

17. Faka'ataa mei he tukuhau

Kuo pau 'e 'ikai ha mo'ua tukuhau fekau'aki mo e ngaahi monu'ia kuo totongi 'i he Palani ko 'eni. Kuo pau ke to'o 'a e ngaahi tatanaki kuo totongi 'a e Pule ngaue'anga, 'o lau ko e fakamole faka-pa'anga ki hono fakafuofua'i 'o e ngaahi tukuhau.

18. Ngaahi fetu'utaki mei he Sino'i Pa'anga fekau'aki moe sino'i pa'anga malolo 'a e memipa

'E hokohoko atu 'a e fetu'utaki 'a e Sino'i Pa'anga ki he kau memipa ke fakaha kiate kinautolu 'a e ngaahi ngaue felave'i mo e Sino'i Pa'anga. Ko e ngaahi fetu'utaki eni 'e ma'u 'e he kau memipa mei he Sino'i Pa'anga:

- i. Fakamatala Fakataukei – 'e ma'u eni 'e he memipa 'i he'ene kau ki he Sino'i Pa'anga
- ii. Ko e Fakamatala 'o e 'Akauni 'o e Memipa – 'e ma'u eni 'e he memipa tu'o taha he ta'u 'osi 'a Siulai pe ko e toki kole
- iii. Fakamatala Fakata'u - Tu'o taha he ta'u

19. Faka'eke'eke mo e Fetu'utaki

'E malava ke fetu'utaki 'a e memipa ki he Sino'i Pa'anga 'o faka'eke'eke ha fa'ahinga fakamatala fekau'aki mo 'ene 'akauni sino'i pa'anga malolo 'i he ngaahi fetu'utaki ko eni:

Tu'asila 'Ofisi: National Retirement Benefits Fund,
P.O Box 864,
Nuku'alofa,
KINGDOM OF TONGA.
Telefoni: (+676) 28833
Email: info@nrbf.to
Website: www.nrbf.to

FAKAMATALA FAKATAUKEI

1. Puipuitu'a

Kuo tali ke fokotu'u 'ae Sino'i Pa'anga Fakafonua ki he Ngaahi Monu'ia he Malolo mei he Ngaue 'aki 'a e Lao 'o e Fale Alea, ko e Lao ki he Palani Sino'i Pa'anga Fakafonua ki he Ngaahi Monu'ia Malolo 2010. Na'e tu'utu'uni 'e he Kapineti 'o 'ene 'Afio 'a e 'aho 1 'o Tisema 2011 koe 'aho ia 'e laumalie ai e Lao pea mo hono fokotu'u 'o e Sino'i Pa'anga.

2. Taumu'a

Kuo fokotu'u 'a e Sino'i Pa'anga ki he tefito'i taumu'a ko hono fokotu'u ha ngaahi monu'ia 'oku felave'i mo e malolo mei he ngaue, ta'emalava faka'aufuli mo e pekia 'a e kau memipa, kuo tu'utu'uni 'e he Lao mo e Ngaahi Tu'utu'uni. Ko e Sino'i Pa'anga ko e pa'anga tatanaki pau pea ko hono ngaahi monu'ia 'oku totongi he founa 'o e fakalukufua, fakakongokonga pe ko e fakatou'osi.

3. Ko hono fakalele 'oe Sino'i Pa'anga

Kuo pau ki he Poate 'o e kau Talekia 'o e Palani Sino'i Pa'anga Fakafonua ki he Ngaahi Monu'ia Malolo mei he Ngaue ke nau fakalele 'a e Sino'i Pa'anga 'o fakatatau ki he ngaahi tu'utu'uni 'o e Lao mo e Ngaahi Tu'utu'uni, pea ke nau taliui ki hono pule'i mo hono fakahu ke tupu 'a e ngaahi sino'i pa'anga.

4. Kau Talekita 'o e Poate

'Oku toko 2 'a e Poate — toko 2 'oku fili ia 'e he ngaahi Siasi, 2 'e he ngaahi Pisinisi Taautaha pea koe toko 1 taukei mo e ngaahi fakamo'oni ako felave'i pea 'oku 'ikai ke 'i ai ha'ane totonu ke paloti. Ko e taimi ngaue 'o ha memipa 'i he Poate ko e ta'u 'e 3 'o a'u ki he lahitaha ko e teemi ngaue 'e 2 'o tatau ai pe pe 'oku hokohoko 'a e ngaahi taimi ngaue. 'E 'i ai foki mo e Poate Tangi ke nau fanongo ki he ngaahi tohi tangi fekau'aki mo ha tu'utu'uni 'a e Poate.

5. Hoko ko e memipa ‘o e Sino’i Pa’anga

Ko e taha ngaue kotoa pe ‘i he vaha’a ‘o e ta’u 15 ki he 70 ‘oku tu’utu’uni ke nau hoko ko e memipa. ‘E malava ke hoko ko e memipa Tatanaki Ta’e Kouna’i ha taha pe ‘i ha’ane lesisita ‘i he Sino’i Pa’anga kapau ‘oku ‘ikai ke nau memipa ‘i he ngaahi Palani Faipau kuo faka’ataa.

6. Lesisita ‘i he Sino’i Pa’anga

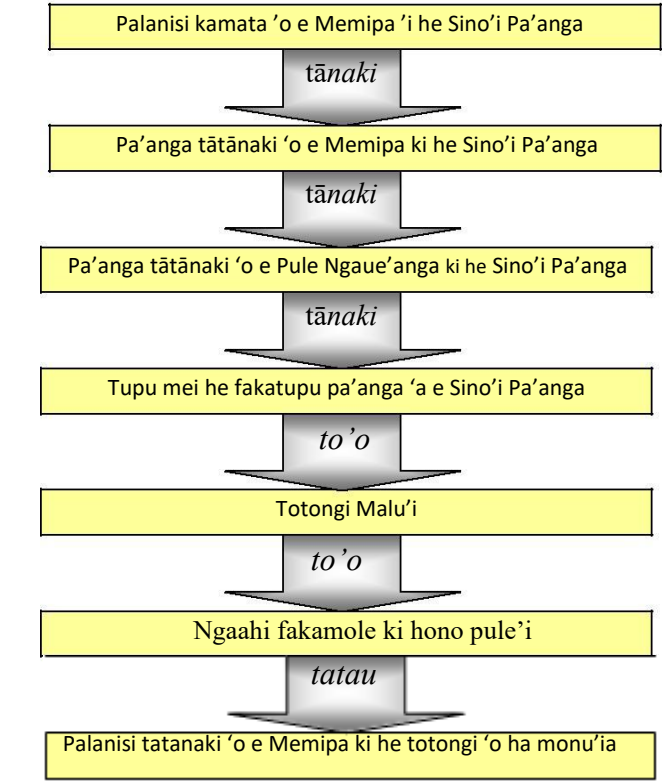
Ko e tokotaha kotoa pe kuo hoko ko e Pule Ngaue’anga ‘i he ‘aho 1 Tisema 2011 kuo tu’utu’uni ke ne lesisita pea mo e Sino’i Pa’anga ‘aki ‘ene fakakakato ‘a e foomu lesisita ma’ae Pule Ngaue’anga pea mo ‘omai mo e ngaahi pepa faka-mo’oni ‘oku fiema’u ‘e he Sino’i Pa’anga. Ko e Memipa kotoa pe kuo pau ke lesisita ki he Sino’i Pa’anga ‘aki ‘ene fakakakato ‘a e foomu lesisita ma’ae Tokotaha Ngaue pea mo ‘omai mo e ngaahi pepa fakamo’oni ‘oku fiema’u ‘e he Sino’i Pa’anga. Ko ha tokotaha ‘oku faka’amu ke hoko ko ha memipa Tatanaki Ta’e Kouna’i kuo pau ke lesisita ‘i he Sino’i Pa’anga ‘aki ‘ene fakakakato ‘a e foomu lesisita ma’ae memipa Tatanaki Ta’e Kouna’i pea mo ‘omai mo e ngaahi pepa fakamo’oni ‘oku fiema’u ‘e he Sino’i Pa’anga.

7. Ko hai ‘e faka’ataa mei he Sino’i Pa’anga

‘E malava pe ‘e he Poate ‘o foaki ha tohi fakamo’oni faka’ataa ke hoko ko e Palani Faipau kapau ‘oku fenapasi pea mo e ngaahi tu’utu’uni ‘oku ha atu ‘i he kupu 33 ‘o e Lao ki he Palani Sino’i Pa’anga Fakafonua ki he Ngaahi Monu’ia Malolo 2010. (‘Osi ngata e kole ko eni he 2012)

8. Fakahoko fatongia ‘o e Sino’i Pa’anga

‘Oku fakahoko fatongia ‘a e Sino’i Pa’anga ‘I he malumalu ‘o e ngaahi lao na’e fokotu’u ‘i he Falealea (Lao ki he Palani Sino’i Pa’anga Fakafonua ki he Ngaahi Monu’ia Malolo 2010). Ko e ngaahi lao ko eni ‘oku ne fakaha atu ai ‘a e ngaahi monu’ia, tu’utu’uni ngaue moe ngaahi fatongia ‘o e kau memipa, kau pule ngaue’anga, pea mo e Poate. Ko e Sino’i Pa’anga ko e sino’i pa’anga tatanaki. Ko ha sino’i pa’anga tatanaki ‘oku natula tatau pe pea mo ha ‘akauni tatanaki ‘i he pangike:

9.Pa’anga tatanaki ki he sino’i pa’anga malolo ‘a e memipa

‘Oku kau fakataha ‘a e memipa (taha ngaue) pea mo ‘ene Pule ngaue ki he pa’anga tatanaki ki he Sino’i Pa’anga. Ko e pa’anga tatanaki kotoa pe ki he Sino’i Pa’anga ‘e kamata ia he ‘aho 1 Siulai 2012. Kuo pau ke tatanaki ‘e he memipa ki he Sino’i Pa’anga ‘a e 5% ‘o ‘ene vahe fakata’u ‘i Siulai ‘o e ta’u fakapa’anga. Kuo pau ke tatanaki ‘e he Pule Ngaue’anga ki he Sino’i Pa’anga ‘a e 7.5% ‘o e vahe fakata’u ‘o e memipa ‘i Siulai ‘o e ta’u fakapa’anga. ‘E malava pe ‘e he memipa pea mo e pule ngaue’anga ke tatanaki ha pa’anga makehe ‘o hoko ia ko e pa’anga tatanaki ta’e kouna’i. Koe pa’anga tatanaki kotoa pe ki he Sino’i Pa’anga ‘e totongi atu ia ki he Sino’i Pa’anga ‘i loto he ‘aho ngaue ‘e 28 mei he faka’osinga ‘o e mahina.

NGAAHI TU’UNGA ‘O E TATANAKI

	Kau Pule Ngaue’anga	Kau Ngaue
1. Ta’u ‘e nima mei hono Fakahoko ‘o e Lao ni	5%	5%
2. Hili e ta’u ‘e nima ‘o e Lao ni	7.5%	5%

10. Ngaahi ‘Akauni ‘a e Memipa

Ko e ‘akauni ‘e nima (5) ‘oku fokotu’u ‘i he Sino’i Pa’anga ma’ae memipa:

- i. ‘Akauni Tatanaki ‘a e Memipa – ma’ae pa’anga tatanaki ‘a e memipa
- ii. ‘Akauni Tatanaki Ta’e Kouna’i ‘a e Memipa – ma’ae pa’anga tatanaki ta’e kouna’i ‘a e memipa
- iii. ‘Akauni Tatanaki ‘a e Pule Ngaue’anga— ma’ae pa’anga tatanaki ‘a e pule ngaue’anga ma’ae memipa
- iv. ‘Akauni Tatanaki Ta’e Kouna’i ‘a e Pule Ngaue’anga – ma’ae pa’anga tatanaki ta’e kouna’i ‘a e pule ngaue’anga ma’ae memipa
- v. ‘Akauni Tatanaki Liliu ‘a e Memipa – ma’ae pa’anga tatanaki ‘a e memipa na’e liliu mei ha Sino’i Pa’anga kehe

11. Fakahu ke tupu ‘o e pa’anga malolo mei he ngaue

Kuo pau ke fakahu ke tupu ‘e he Poate ‘a e ngaahi pa’anga kotoa pe ‘oku ‘ataa ke fakahu ke tupu ‘i he tu’utu’uni ki ai ‘a e Ngaahi Tu’utu’uni. ‘Oku ma’u e tupu ‘a e Sino’i Pa’anga ‘i hono fakatahataha’i kotoa ‘a e ngaahi pa’anga tatanaki ‘a e memipa pea fakahu ke tupu ‘a e fakakatoa e koloa ‘o e Sino’i Pa’anga ‘i he fakatupu pa’anga ‘oku malu. ‘Oku kau heni ‘a e ngaahi ‘inasi (‘a ia ‘oku ‘iloa ko e equities), koloa, tupu tu’uma’u malu pea mo e pa’anga ma’u vave. ‘Oku toki fakahu leva ‘a e tupu ki he ngaahi ‘akauni ‘a e memipa ‘i ha totongi tupu kuo tu’utu’uni ki ai ‘a e Poate. ‘I he ‘aho 1 Siulai ‘o e ta’u kotoa pe (Fund Review Date), ‘e tu’utu’uni ai ‘e he Poate ‘a e peseti tupu (Fund Earning Rate) ke tufa ki he ngaahi ‘akauni ‘o e memipa. ‘E toe fai tu’utu’uni foki ‘a e Poate ki he peseti tupu fakataimi (Interim Fund Earning Rate) ke ngaue’aki ‘i he lolotonga ‘o e ta’u fakapa’anga ki hono fika’i ha monu’ia ‘o ha memipa.

12. Ngaahi fakamole ki hono Pule’i

Ko e ngaahi fakamole ki hono pule’i ‘o e Sino’i Pa’anga ‘e to’o ia mei he pa’anga tupu ‘o e Sino’i Pa’anga pea ko e fakamole ki he totongi malu’i ke to’o ia mei he ‘akauni tatanaki ‘a e Pule ngaue’anga ‘a e memipa.